

An Investigation of the Relationship between High School Students' Perceptions of School Culture and Their Alienation toward School¹

Battal GÖLDAĞ, İnönü Üiversity, ORCID: 0000-0001-9717-1313

Abstract

The aim of the present study is to investigate the relationship between school culture perceptions and school alienation of high school students. The present research has been conducted in relational screening model. The population of the study consists of the students studying in high schools in the Battalgazi and Yeşilyurt districts of Malatya in the 2018-2019 academic year. 407 students have been included in the sample. School culture scale developed by Göldağ and student alienation scale of Sanberk have been used to measure school culture perceptions. The normality assumption for the difference analysis has been found to be the normal distribution characteristic of the data with Kurtosis and skewness coefficients in the range of ± 1 . For this reason, the data has been tested using descriptive analysis (mean and standard deviation) and t-test for independent groups which are parametric analyzes, one-way analysis of variance (ANOVA) and Pearson Product Moment Correlation Analysis. The significance level has been taken as $p < .05$. According to the obtained results; there is a moderate level negative relationship between students' perceptions of school culture and their school alienation. As students' perception of school culture increases, their alienation from school decreases

Keywords: Culture, Organization Culture, School Culture, Alienation, School Alienation

İNÖNÜ UNIVERSITY
Journal of the Faculty of Education
Vol 20, No 3, 2019
pp. 813-830
DOI: 10.17679/inuefd.511330

Article type:
Research article

Received : 10.01.2019
Accepted : 09.12.2019

Suggested Citation

Göldağ, B. (2019). An Investigation of the Relationship between High School Students' Perceptions of School Culture and Their Alienation toward School, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 20(3), 813-830. DOI: 10.17679/inuefd.511330

---

¹ This study is produced from the Ph.D. thesis of the author entitled "VALUES EDUCATION VIA SCHOOL CULTURE IN HIGH SCHOOLS (The example of Malatya)".

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

School culture is a structure created by the administrators, teachers and other employees in the school determining the behavior patterns in the school and regulating the relationships between individuals. Employees influence school culture and are also at the same time influenced by school culture. The culture of a school reflects the lifestyle of that school.

School culture is deeply rooted in the very core values of an organization, how people feel in schools, how they feel and how they behave, by members of the school community, perhaps at different degrees, influencing the functions in the school; it is an informal set of beliefs, norms and discourses, myths, traditions, ceremonies, and historically transmitted patterns. (Maslowski, 2001, Stolp, 1994, Barth, 2002, Tillar, 2004, Fitzhenry, 2010). High-level school culture will help the students to develop a sense of belonging, to connect students to their schools, and to help students achieve their school goals and their own goals. Research has shown that the primary environment (school culture, student teacher relationship, etc.) affects the amount of alienation experienced by students. Calabrese and Seldin (1987), for example, have argued that increased perception of control contributes to increased alienation in high schools. In more controlled schools, students feel less powerful and feel isolated (Brown, Higgins and Paulsen, 2003a). It is clear that adolescents who are away from school cannot achieve the goals of basic education. As a result, alienated students leave the school with some negative experiences (low participation in school activities, escape from school, depression, conflict with family) (Morinaj, Scharf, Grecu, Hadjar, Hascher and Marcin, 2017).

Purpose

The aim of the present study is to investigate the relationship between school culture perceptions and school alienation of high school students.

Method

The present research has been conducted in relational screening model. The population of the study consists of the students studying in high schools in the Battalgazi and Yeşilyurt districts of Malatya in the 2018-2019 academic year. 407 students have been included in the sample. School culture scale developed by Göldağ (2015) and student alienation scale of Sanberk (2003) have been used to measure school culture perceptions. The normality assumption for the difference analysis has been found to be the normal distribution characteristic of the data with skewness and skewness coefficients in the range of ± 1 (George and Mallery, 2016). For this reason, the data has been tested using descriptive analysis (mean and standard deviation) and t-test for independent groups which are parametric analyzes, one-way analysis of variance (ANOVA) and Pearson Product Moment Correlation Analysis. The significance level has been taken as $p < .05$.

Findings

72.5% of the students perceive the culture of the schools in which they study at a low level, 13.0% at a medium level and 14.5% at a high level. The lowest score on social alienation scale ($\bar{X} = 73,51$) has been the lowest score in the sub-dimension of the school alienation scale ($\bar{X} = 51,64$). There have not statistically significant differences between school culture perceptions of male and female students. Similarly, there has no statistically significant difference between students' alienation to school. However, when the averages are examined, it is seen that the male students are more alienated from school than female students.

For the students participating in the study;

There was no statistically significant difference between school culture perceptions and school alienation. However, when the averages have been examined, it was observed that the mean score of alienation of students in the twelfth year ($\bar{X}=51.14$) was higher than that of the students studying at eleventh year ($\bar{X}= 50.24$) and tenth year ($\bar{X}= 48.28$) grades.

A statistically significant difference has been found between school culture perceptions and school alienation according to internet usage periods. Students who use less internet in one day have higher perceptions of school culture and less alienation to school.

According to family income, no statistically significant difference has been found between school culture perceptions. However, there was a statistically significant difference between the students' alienation to school. Students with high family income are more alienated from school.

A statistically significant difference was found between school culture perceptions according to father's education level but there was no statistically significant difference between students' alienation to school. No statistically significant difference was found between school culture and school alienation.

There is a moderately negative relationship between total scores of school culture perception and school alienation scores ($r = -0,501$, $p < ,01$). According to these findings, students' alienation to school increases as the perception of school culture.

Discussion & Conclusion

Students perceive the cultures of their schools differently. 72.5% perceive the culture of the schools in which they study as a low-level school culture. School administrators, teachers and other school employees play an important role in the establishment of high level school culture. Students should be made to feel valuable.

When students' school alienation scores are examined; the highest score has been observed in social dimension ($\bar{X} = 73,51$). Socially distant students are on their own, they do not feel that they belong to the environment and therefore they do not participate in activities carried out by the school. They start to look for satisfaction in the non-school groups. According to the results of our study; students do not have a high sense of belonging to their schools and do not perceive their schools in a positive way. Developing students' sense of belonging and creating a positive school image will make them feel as part of the school.

Students' perception of school culture is not statistically different according to the gender of students. School culture levels that female and male students perceive are the same. Students' alienation from school does not differ statistically according to their gender. However, when the averages related to school alienation are investigated, it is concluded that male students are more alienated from school than female students. Different results have been obtained in the studies. According to the gender of the students according to the genders of the level of alienation studies (Williamson and Cullingford, 1998; Yanik and Çamlıyer, 2015; Coşkun and Altay, 2009; Çelik, 2005; Sanberk, 2003), as well as male alienation of the school students are higher (Şimşek and Katıtaş, 2014; Şimşek and Akdemir, 2015; Brown, Higgins, Pierce, Hong, and Thoma, 2003b; Hadjar, Backes and Gysin, 2015; Hascher and Hagenauer, 2010; Morinaj and Hascher, 2018).

It has been concluded that there was a moderate negative relationship between total scores of school culture perception and school alienation total scores. As students' perception of school culture increases, alienation to school decreases.

According to Kılıç (2009), school education does not function as an economic and cultural reproduction or to lose individual rights and freedoms; school education to remove the individual from social equality and freedom; that the director, the teacher, the student and the parent find the educational activities meaningless; feeling weak and loose; isolating him / herself from school and causing them to have negative attitudes towards education as a result or result causes alienation in education. In the context of school education, the phenomenon of alienation in education is a phenomenon linked to the values, norms, behavioral patterns, social relations and interactions that constitute teaching and learning processes and its institutional infrastructure (Ataş and Ayık, 2013).

Research has also shown that the primary environment (school culture, student teacher relationship, etc.) affects the amount of alienation experienced by the students. Calabrese and Seldin (1987) suggested that increased perception of control contributes to increased alienation in high schools. In more controlled schools, students feel less powerful and isolated. Some measures should be taken to reduce this alienation in schools (Brown, Higgins and Paulsen, 2003a).

The establishment of high-level school cultures in schools will enable students to connect to their schools and help students achieve their school goals and objectives. Individual in positive cultures; it finds itself in a distinctive set of hopes and dreams that are normative and values, history and stories, manufacturer, encouraging and optimistic. If the individual is connected to the core mission of the school with a strong feeling, positive relationships between the school and the individual increase. For a school, harmful cultures or negative subcultures can be highly destructive for school morale, participation, cooperation, trust and student learning (Peterson and Deal, 2009).

Leaders are the most influential people in the formation of school culture. Successful and effective leaders make a significant contribution to the creation and development of the culture of the organization. The negative behaviors and practices of the leaders will reveal the harmful aspect of the school culture.

Lise Öğrencilerinin Okul kültürü Alguları ve Okula Yabancılaşmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi¹

Battal GÖLDAĞ, İnönü Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-9717-1313

Öz

Bu çalışmanın amacı, liselerde öğrenim gören öğrencilerin okul kültürü alguları ile okula yabancılaşmaları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Malatya ili Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerindeki liselerde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemeye 407 öğrenci dâhil edilmiştir. Öğrencilerin okul kültürü algularını belirlemek amacıyla Göladağ (2015) tarafından geliştirilen "Okul Kültürü Ölçeği", okula yabancılaşmalarını ölçmek amacıyla Sanberk'in (2003) "Öğrenci Yabancılaşma" ölçeği kullanılmıştır. Fark analizleri için normallik varsayımı incelenmiş (basıklık ve çarpıklık) verilerin normal dağılım özelliği gösterdiği saptanmıştır. Bu nedenle veriler, betimleyici analizler (ortalama ve standart sapma) ile parametrik analizler olan bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans analizi testi (ANOVA) ve Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi kullanılarak test edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p < ,05$ alınmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin okul kültürü alguları ile okula yabancılaşmaları arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Öğrencilerin okul kültürü alguları yükseldikçe okula olan yabancılaşmaları da azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Örgüt Kültürü, Okul Kültürü, Yabancılaşma, Okula Yabancılaşma

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 20, Sayı 3, 2019
ss.813-830
DOI: 10.17679/inuefd.511330

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi : 10.01.2019
Kabul Tarihi : 09.12.2019

Önerilen Atıf

Göladağ, B. (2019) Lise Öğrencilerinin Okul kültürü Alguları ve Okula Yabancılaşmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 813-830. DOI: 10.17679/inuefd.511330

¹ Bu çalışma yazarın "ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDA OKUL KÜLTÜRÜ YOLUYLA DEĞERLER EĞİTİMİ (Malatya İli Örneği)" adlı doktora çalışmasından üretilmiştir.

GİRİŞ

Kültür, bir toplumun içerisinde yaşayan bireylerin, toplum içerisinde yaşayan diğer bireylerden veya yabancı kültürlerden etkilenecek ürettiği, gelecek kuşaklara miras olarak bıraktığı maddi ve manevi birikimlerdir. Bu birikimler toplumda ortak bir duyuş ve düşünüş çerçevesi oluşturmaktadır. Maddi birikimleri; binaların mimarisi, giyim özellikleri-gündelik hayatta giyilen giysiler, özel günlerde giyilen giysiler, törenler -ölüm, doğum, evlilik- ile sanat eserleri oluşturmaktadır. Manevi birikimleri ise; gelenekler, görenekler, semboller, normlar, değerler oluşturmaktadır.

Manevi ve maddi özellikler birbirleri ile sürekli etkileşim halindedir. Manevi özelliklerin değişmesi maddi özellikleri de etkilemektedir. Her toplum önceki kuşaklardan aldığı kültüre yeni üretilmiş maddi ve manevi özellikler katarak kültürünü geliştirir. Kültür, her zaman bir ivmeye sahiptir.

Kluckhohn (1949) kültürü, en kısa tanımıyla "yaşamın düzenlenmesi" olarak tanımlamıştır (aktaran Şişman, 2007). Spencer-Oatey (2012)'e göre "Kültür, bir grup insan tarafından paylaşılan ve her bir bireyin davranışını ve diğer insanların davranışlarının 'anlamını' yorumlamasını etkileyen (fakat belirlemeyen) prosedür ve davranış gelenekleri, politikalar, inançlar, hayata yönelik oryantasyonlar, değerler ve temel varsayımların bulanık bir kümesidir." Schein (1996) kültürü, "bir grubun paylaştığı, varlığını sorgulamadığı ve sosyal grubun çeşitli ortamlara nasıl reaksiyon gösterdiği, nasıl düşündüğü ve nasıl algıladığını belirleyen kapalı varsayımların bir kümesi olarak" tanımlamaktadır. Sosyal normlar, grubun sahip olduğu varsayımların oldukça açık bir görünümüdür. Fakat bu normların arkasında, toplum üyelerinin sorgulamadan, incelemeyen, yargılamadan kabul ettikleri kültürleri vardır. Antropolojide bütüncül bir yaklaşımla yapılmış ve çağdaş kültür tanımları üzerinde de en etkili tanımlardan biri olarak kabul edilen Tylor (1971)'un kültür tanımı ise "toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun kazandığı bilgi, sanat, ahlak, gelenekler ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür" şeklindedir (aktaran Şişman, 2007). Matsumoto (1996) kültürü, "bir grup insan tarafından paylaşılan, fakat her bir birey için farklı olan, nesilden nesile aktarılan tavır, değer, inanç ve davranışların kümesi..." olarak tanımlamıştır.

Kültür, toplum içerisinde yaşayan insanların içerisinde yaşadıkları dünyayı nasıl algıladıklarını, dünya üzerindeki varlıkları nasıl işlediklerini, nasıl üretim yaptıklarını, üretim araçlarını nasıl ürettiklerini, teknolojiyi nasıl kullandıklarını, toplumsal yaşam içerisinde etkileşime girebilmek için hangi eylemleri yaptıklarını, toplumsal yaşam için gerekli olan toplumsal kuralları nasıl geliştirdiklerini, sosyal, ekonomik, biyolojik, psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak için sosyal kurumları nasıl meydana getirdiklerini kapsayan geniş kapsamlı bir kavramdır. Yaşamın düzenlenmesi kavramı, insanların yaşadıkları toplumda uyması gereken kuralları, toplumu geliştirmek için neler ürettiklerini ve bunları nasıl uyguladıklarını, yaşamın önceliklerinin neler olduğunu ifade etmektedir. Bir toplum içerisinde yaşayan üyelerin çeşitli ortamlarda nasıl davrandıklarını, nasıl tepki gösterdiklerini, nasıl düşündüklerini, sosyal olgu ve olayları nasıl algıladıklarını, varlığını hiç sorgulamadan kapalı olarak kabul ettiklerini ve kendi aralarında paylaştıkları varsayımların bir bütünüdür.

Örgüt Kültürü

Örgütler, insanların çeşitli alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamak üzere üretim kaynaklarının bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş yapılardır. Bu yapı içerisindeki insanların birbirine benzer özellikleri ve ortak amaçları vardır. İnsanlar bu ortak amaçları gerçekleştirmek için bir araya gelirler. Daft (2006)'a göre örgüt, "bir amaca odaklı ve bilinçli olarak yapılandırılmış bir sosyal varlıktır." Örgütün sosyal bir varlık olması, en az iki ya da daha fazla insandan meydana gelmesi anlamına gelmektedir. Hallet (2006)örgütleri, "Belirli bir hedef veya amaçları sürekli yerine getirmek için oluşturulmuş sosyal ilişkilerin kümesi" olarak tanımlamaktadır.

Örgüt kültürü kavramı; sosyolojinin, antropolojinin, psikolojinin inceleme alanı arasında yer alırken, günümüzde örgütleri toplumun küçük bir parçası olarak gören sosyolojik yaklaşımın gereği olarak örgüt kültürü kavramı yönetim ve organizasyon kuramının önemli bir konusu haline gelmiştir. Bu kurama göre, nasıl toplumların kendilerine ait bir kültürleri var ise, örgütlerin de kendilerine ait bir kültürleri vardır. Örgüt kültürü; örgüt değerlerinden, hikâyelerinden, normlarından, geleneklerinden, kahramanlarından oluşmaktadır. Örgütün genel yapısını oluşturmada, örgüt çalışanları ve örgüt hakkında bilgi vermektedir.

Flint (2000), örgüt kültürünü "bir örgütün uygulamalarını, çalışma tarzlarını, onun iklimini ve genel havasını tanımlamak için kullanmıştır". Örgüt kültürü, örgüt üyelerinin örgüt içerisinde sosyal entegrasyonunu sağlayan, dış çevreye uyumlarını kolaylaştıran üyelere örgüt içi ve örgüt dışı sorunlarını çözmede yol gösteren bir kılavuzdur. Stolp (1994), "örgüt kültürünü, örgütte yapılan işlerin üyeler tarafından anlaşılması ve karşılaşılan sorunların örgütte oluşmuş olan normlar, inançlar ve değerler doğrultusunda çözülmesi olarak yorumlamaktadır".

Okul Kültürü

Okul, tıpkı diğer örgütler gibi, psikolojik, sosyolojik ve ekonomik boyutu olan bir hizmet örgütüdür. Bu sebeple okulun da kendine ait öğrenci-öğretmen, yönetici-öğretmen, öğrenci-yönetici, öğretmen-veli, yönetici-veli, yönetici-çevre ilişkilerini düzenleyen öznel bir kültürü vardır. Okuldaki yöneticilerin,

öğretmenlerin ve diğer çalışanların oluşturdukları, geliştirdikleri, okuldaki davranış biçimlerini, okulu algılama biçimlerini belirleyen ve bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen bir yapıdır. Çalışanlar okul kültürünü etkiler ve aynı zamanda okul kültüründen etkilenirler. Bir okulun kültürü o okulun yaşam biçimini yansıtır.

Okul kültürü, her okulun kendine ait olan okul içerisindeki bireylerin davranışlarını ve sosyal ilişkilerini düzenleyen, davranış ve sosyal ilişkilere yön veren, okuldaki davranış kalıplarını oluşturan çok önemli sosyal bir olgudur. "Willard(1932) , her okulun kendine mahsus kültüre sahip olduğunu ve davranış ve ilişkileri şekillendiren ahlaki kod, söylem ve yaşam tarzına sahip olduğunu iddia etmiştir" (aktaran Peterson ve Deal, 2009). Okul kültürü, bir okula özgü değerlerin, geleneklerin, törenlerin, normların, inanışların, mitlerin toplamı olup, yazılı olmayan ama okul üyelerinin bildiği, uymak zorunda olduğunu hissettiği ve ona göre davrandığı aktarılmış kalıplardır.

Okul kültürü, bir örgütün çok öz olan değerlerinde derinden kökleşmiş, insanların okullarda nasıl düşündüğünü, nasıl hissettiğini ve nasıl davrandığını şekillendiren, okul toplumunun üyeleri tarafından, belki de farklı derecelerde anlaşılan, okuldaki fonksiyonları etkileyen, okulların çalışmaları, çıktıları hakkında yaygın olarak paylaşılan beklentilerin, değerlerin, inanışların, normların ve söylemlerin, mitlerin, geleneklerin, törenlerin, informal kümesidir ve tarihsel olarak aktarılmış kalıplardır. (Stolp, 1994; Maslowski, 2001; Barth, 2002; Tillar, 2004; Fitzhenry, 2010). Okul kültürü, çok sayıda değişkeni içerir. Bunlar; davranışlar, inanışlar, algılamalar, değerler, ahlaki etkiler (veya eksikliği), iş etiği ve yöneticilerin, fakültenin, personelin ve öğrencilerin gelenekleri, artifaktlar, bir araya gelme ile ilgili törenler, merasimler, fakülte toplantıları, atletizm yarışmaları, ödüller, ders planları ve okulun genel uygun davranışlarıdır (Hoy, 1990, Holmes, 2009).

Her okulun kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler kendini okulun mimarisinde, öğrencilerin ve çalışanların aralarındaki konuşma ve davranışlarında, koridorlarında, kafeteryasında, sınıf ve büro düzenlerinde, boş zaman aktivitelerinde kendini gösterir. Bu özellikler okulun karakterini temsil eder.

Okula Yabancılaşma

Yabancılaşma terimi Latince "yabancılaşma" anlamına gelen alienatus kelimesinden gelir. Bu kelime "diğer" veya "bir diğeri" anlamına gelen alius kelimesinden türetilmiştir (Watt, 2000). Yabancılaşma, bir yönüyle insanın yeryüzündeki tarihi kadar eski bir sorun olarak ele alınırken, diğer taraftan da modern sorunlardan biri ve hatta birçok sorunun kaynağı kabul edilmektedir. (Karakaya, 2010) Yabancılaşmanın, insan psikolojisinde ve kişilik yapısında meydana getirdiği tahribatlar göz önünde bulundurulduğunda, kavramın, sosyal bir olgu olmaktan çok, insan kişiliğini derinden etkileyen psikolojik bir olgu olarak incelenmesi gerektiği ifade edilebilir. Josephon ve Josephon (1967) yabancılaşmaya psiko-sosyal bozukluklar, kişinin kendini kaybetmesi, depersonalizasyon, kaygı durumları, kuralsızlık, umutsuzluk, çaresizlik, yalıtılmışlık, anlamsızlık, değer ve inançların kaybedilmesi ile eş anlamlar yüklediğini bildirmektedir (Çelik, 2005).

Keniston, yabancılaşmış bireyleri şöyle tanımlar: 'Toplumların içinde fiziksel olarak yaşayan, ama psikolojik açıdan toplumdan kopmuş olan bu bireyler, bir kimlik sahibi olmak ve toplumda özel bir yerleri olduğunu kabul etmek istemezler (Yavuzer, 2002; aktaran Coşkun ve Altay, 2009). Yabancılaşma, birinin kendisi ve sosyal nesnelere arasındaki ayrılma ve uzaklaşma tavrı olarak ta tanımlanabilir. Yabancılaşan birey toplumda haklı olduğu rolü yerine getirmeyeceğine inanır. Çeşitli sosyal çevrelerde karar vericileri etkileme yeteneğinden güçsüz kaldığına inanır ve bu güce sahip olsa bile görüşlerinin minimum etkiye sahip olacağını düşünür. Çünkü hızlı değişen toplumda kurallar üzerine bir uzlaşma eksikliği vardır (Mackey, 1970).

Okula yabancılaşmayı, Schulz ve Rubel (2011) "öğrencinin okuldan akademik ve sosyal yönden geri çekilmesinin seviyesi olarak" tanımlamıştır. Sidorkin (2004) için okula yabancılaşma; bireylerin bilgiden, öğrenmeden, öğrenmeyle ilgili süreçlerden soğuması, uzaklaşması, bu süreçlerin giderek bireylere anlamsız gelmesi, öğrenmeye ve öğretmeye ilginin azalması, bireyler için eğitimin sıkıcı, monoton ve zevksiz bir etkinlik haline gelmesi ile sonuçlanan bir durumdur (aktaran Gedik ve Cömert, 2018) .

Okul ortamındaki faktörler, yakın çevre (ör. Öğrenci ve okul kültürü, öğrenciler üzerindeki personel kontrolü, öğrenci-öğretmen ilişkileri, okul büyüklüğü, müfredat ilişkisi) öğrencilerin yaşadığı yabancılaşma miktarına katkıda bulunmaktadır. Öğrenci yabancılaşmasının artmasıyla bağlantılı olan diğer okul faktörleri arasında şunlar bulunmaktadır: (1) Müfredat ilişkisi (2) öğrenci-öğrenci ilişkileri (3) okul çalışmalarına verilen değer (4) öğretmen beklentileri (5) sosyal kabul (6) okul ve öğrenci kültürü (7) öğrenci özerkliği. (Brown, Higgins and Paulsen, 2003a)

Okulda öğrencilerin yabancılaşması, derse az katılım, başarısızlık, kendi durumlarını kontrol etme his eksikliği, okul yada sınıf kurallarına uymama, aidiyet hissine sahip olmama veya bunlardan herhangi birinin kombinasyonu olarak kendini göstermektedir.(Oerlemans ve Jenkins, 1989).

Okuldan uzaklaşan ergenlerin temel eğitimin hedeflerini başaramayacağı açıktır. Bunun sonucunda yabancılaşan öğrenciler bir takım negatif deneyimlerle (okul aktivitelerine düşük katılım, okuldan kaçma, depresyon, aile ile çatışma) okulu terk ederler(Morinaj, Scharf, Grecu, Hadjar, Hascher ve Marcin, 2017).

Okula Yabancılaşmanın Boyutları

Mackey (1970) Yabancılaşmanın alt boyutlarını; çevre üzerine güçsüzlük, rol yabancılaşması, hayat alternatiflerinin anlamsızlığı, kılavuzsuzluk-rehbersizlik, kültürel yabancılaşma şekline ele almış, Seeman(1959) ise yabancılaşmayı; Güçsüzlük, anlamsızlık, kuralsızlık, izolasyon ve kendi kendine yabancılaşma olarak beş boyutta ele almıştır.

Mau(1992) yabancılaşmanın dört boyutunun okul ortamına uygulanabileceğini belirtmiştir. Bunlar;

Güçsüzlük: Bir kişinin bazı hedeflere çok önem vermesini fakat aynı zamanda bu hedefleri başarmada düşük beklentilere sahip olmasını ifade eder. Mackey ve Ahlgren(1977)'e göre güçsüzlük, ergenin yaşamındaki başarı şansını etkileyen güçleri etkileyememe duygusudur.

Anlamsızlık: Mevcut ve gelecek arasındaki bağlantı eksikliğini gösterir. Örneğin öğrenciler akademik performans ile gelecekteki sahip olacağı işleri arasında sınırlı bir ilişki algılayabilirler. Mackey ve Ahlgren(1977) anlamsızlığı, ergenin yeterli bilgiden yoksun olduğu ve dünya çok karmaşık olduğu için ne olacağını tahmin edememe algısı olarak tanımlamıştır.

Kuralsızlık: Sosyal olarak onaylanmayan davranışın hedeflere ulaşmak için gerekli olduğu inancına karşılık gelir. Okul ortamında kuralsızlık okul yetkililerinin meşruiyetlerini reddetmeye karşılık gelir.

Sosyal Uzaklık: Arkadaşlık ağlarına entegrasyon eksikliğini veya örgüte minimal katılımı ifade eder. Sosyal uzaklık yaşayan öğrenciler yalnızdırlar ve okul aktivitelerine katılmazlar. Derslere de düzenli katıldıkları için okul yetkilileri tarafından yabancılaşmış olarak kabul edilmezler.

Alanyazın incelendiğinde okul kültürü ile ilgili, okula yabancılaşma ile ilgili çalışmaların olduğu görülmekte fakat okul kültürü ve okula yabancılaşma arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların çok az olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın bu boşluğu doldurmada katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yukarıda değinilen kuramsal çerçeve ışığında bu araştırma lise öğrencilerinin okul kültürü algıları ve okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Lise öğrencilerinin okul kültürü algıları ve okula yabancılaşma düzeyleri cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıflar, internet kullanım süreleri, ailelerinin geliri, anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

2. Lise öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ve Okula Yabancılaşma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada lise öğrencilerinin okul kültürü algıları ve okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişki belirlemeye çalışıldığı için tarama türündedir. Araştırma ilişkisel tarama modelinde yürütülmüştür. "Tarama modelleri, geçmişte ya da hala var olan bir durumu var olduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir " (Karasar, 2005:81).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Malatya ili Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerindeki liselerde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Tesadüfi örnekleme yoluyla dağıtılan 490 anketin 442 tanesi geri dönmüştür. Katılımcılar tarafından eksik doldurulan 35 anket çıkartıldıktan sonra toplam 407 öğrenci araştırmaya dâhil edilmiştir.

Tablo 1.
Araştırmaya Katılan Öğrencilere Ait Demografik Bilgiler

		f	%
Cinsiyet	Kız	220	54,1
	Erkek	187	45,9
Sınıf	10	145	35,6
	11	129	31,7
	12	133	32,7
İnternet Kullanma Süresi	Hiç	73	17,9
	1-2 Saat	187	45,9
	3-4 Saat	82	20,1
	5-6 Saat	34	8,4
	7 Saat ve üzeri	31	7,6
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	147	36,1
	Ortaokul	101	24,8
	Lise	78	19,2
	Üniversite	58	14,3
	Diğer	23	5,7
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	95	23,3
	Ortaokul	77	18,9
	Lise	102	25,1
	Üniversite	133	32,7
	Toplam	407	100,0

Veri Toplama Araçları

Öğrencilerin okul kültürü algılarını belirlemek amacıyla Göldağ(2015) tarafından geliştirilen okul kültürü ölçeği kullanılmıştır. Ölçek toplam 6 faktörden (Öğretmeni Algılama, Okul Değerleri, Okulu Algılama, Okul Çevre İlişkisi, Okulun Kültürel Normları, Okula Aidiyet Duygusu) ve 31 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten elde edilen verilerin güvenilirliğine ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları sırasıyla .859, .846, .814, .777, .712 ve .660 'dır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, .919'dur. "Okul Kültürü Ölçeği" likert tipinde hazırlanmış olup, ölçeğin her bir maddesi için "Tamamen Yanlış (1)", "Çoğu kez Yanlış(2)", "Bazen Doğru Bazen Yanlış(3)", "Çoğu Kez Doğru(4)" ve "Tamamen Doğru(5)" seçenekleri bulunmaktadır. Öğrencilerin algıladıkları okul kültürü düzeyini belirlemek için okul kültürü puanlarının ortalaması ve standart sapması hesaplatılmış, ortalamadan 1S çıkartılarak ve ortalamaya 1S eklenerek bulunan aralık Orta Düzey Okul Kültürü, ortalamaya 1S eklenerek elde edilen değerler Yüksek Düzey Okul Kültürü, ortalamadan 1S çıkartılarak elde edilen değerler Alt Düzey Okul Kültürü olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerini belirlemek amacıyla Sanberk'in (2003) "Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği" (ÖYÖ) kullanılmıştır. Ölçek 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar Güçsüzlük, Anlamsızlık, Kuralsızlık ve Sosyal Uzaklık alt ölçekleridir. ÖYÖ'nin 1, 5, 9 ve 13 maddeleri Güçsüzlük alt ölçeğini; 2, 6, 10, 14 ve 17 maddeleri Anlamsızlık alt ölçeğini; 3, 7, 11, 15 ve 16 maddeleri Kuralsızlık alt ölçeğini; 4, 8, 12 maddeleri Sosyal Uzaklık alt ölçeğini oluşturmak üzere toplam 17 maddeden meydana gelmektedir. Toplam puan elde edilmek istenildiğinde, Anlamsızlık alt ölçeği puanları ters çevrilmelidir. Hiç katılmıyorum (1)'den tamamen katılıyorum (5) oranında değişen 5'li likert tipi bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 17, en yüksek puan ise 85'tir. Alınan yüksek puanlar bireylerin daha fazla yabancılaşma yaşadığını göstermektedir (Sanberk, 2003).

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 24.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin, beşli likert tipi ölçeğe verdikleri cevaplara karşılık olarak elde edilen puanlar, faktörlerdeki madde sayısı farklılıkları nedeniyle standart bir nitelik göstermemektedir. Bu yüzden elde edilen ham puanlar en yükseği 100 olacak standart puanlara dönüştürülmüştür. Fark analizleri için normallik varsayımı incelenmiş basıklık ve çarpıklık katsayıları ± 1 aralığın da (George ve Mallery, 2016) olduğu ve verilerin normal dağılım özelliği gösterdiği saptanmıştır. Bu

nedenle veriler, betimleyici analizler (ortalama ve standart sapma) ile parametrik analizler olan bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans analizi testi (ANOVA) ve Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi kullanılarak test edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p < ,05$ alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde lise öğrencilerinin algıladıkları okul kültürü düzeylerine, okula yabancılaşma düzeylerine ilişkin bulgulara daha sonra okul kültürü algıları, okula yabancılaşma düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılmasına ve lise öğrencilerinin okul kültürü algısı ve okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Öğrencilerinin Algıladıkları Okul Kültürü Düzeyleri

Öğrencilerin algıladıkları okul kültürü düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Öğrencilerin Algıladıkları Okul Kültürü Düzeyine Göre Dağılımı

	f	%
Düşük Düzey	295	72,5
Orta Düzey	53	13,0
Yüksek Düzey	59	14,5
Toplam	407	100,0

Öğrencilerin %72,5'i öğrenim gördükleri okulların kültürlerini düşük düzey, %13,0'ü orta düzey ve %14,5'i ise yüksek düzey okul kültürü olarak algılamaktadır.

Öğrencilerinin Okul Kültürü Algılarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okul kültürü algılarına ve alt boyutlardaki algılarına ilişkin ait betimsel istatistikler Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3.

Öğrencilerin Okul Kültürü Algılarına Ait Betimsel istatistikler

	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	$\bar{x}$	S
Öğretmeni Algılama	407	7	35	60,12	17,25
Okul Değerleri	407	7	35	60,65	15,09
Okulu Algılama	407	5	25	55,87	18,6
Okul Çevre İlişkisi	407	4	20	51,53	19,84
Okul Kültürel Normları	407	4	20	64,66	18,74
Okula Aidiyet Duygusu	407	4	20	60,83	19,85
Okul Kültürü	407	31	155	59,12	12,64

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin en yüksek puanı okul kültürel normları ($\bar{x}=64,66$) alt boyutunda en düşük puanı ise okul çevre ilişkisi ($\bar{x}=51,53$) alt boyutunda aldıkları görülmektedir.

Öğrencilerinin Okula Yabancılaşma Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okula yabancılaşma ve alt boyutlardaki yabancılaşma düzeylerine ait betimsel istatistikler Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4.
Öğrencilerin Okula Yabancılaşmalarına Ait Betimsel İstatistikler

	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	$\bar{x}$	S
Güçsüzlük	407	4	20	57,64	18,11
Anlamsızlık	407	5	25	57,50	18,38
Kuralsızlık	407	5	25	51,64	19,29
Sosyal Uzaklık	407	3	15	73,51	20,86
Okula Yabancılaşma	407	17	85	58,63	12,25

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin en yüksek puanı sosyal uzaklık ($\bar{x}=73,51$) alt boyutunda en düşük puanı ise kuralsızlık ($\bar{x}=51,64$) alt boyutunda aldıkları görülmektedir.

Öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ve Yabancılaşma Düzeyleri Cinsiyete Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okul kültürü algıları ve yabancılaşma düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5.
Öğrencilerin Okul Kültürü Algısı ve Okula Yabancılaşmalarının Cinsiyete Göre t Testi Analizi Sonuçları

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	S	Sd	t	p
Okul Kültürü	Kız	220	92,4818	18,42335	405	,930	,353
	Erkek	187	90,6684	20,89315			
Okula Yabancılaşma	Kız	220	49,4273	10,21143	405	,863	,389
	Erkek	187	50,3209	10,64752			

Tablo 5’e göre araştırmaya katılan erkek ve kız öğrencilerin okul kültürü algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($t_{(405)} = ,930$ $p > 0,05$). Fakat ortalamalar incelendiğinde kız öğrencilerin okul kültürü algılarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin okula yabancılaşmaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($t_{(405)} = ,863$ $p > 0,05$). Fakat ortalamalar incelendiğinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre okula yabancılaşmalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ve Yabancılaşma Düzeyleri Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okul kültürü algıları ve yabancılaşma düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıflara göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.

Öğrencilerin Okul Kültürü Algısı ve Okula Yabancılaşmalarının Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Anova Testi Sonuçları

	Sınıf	$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalama sı	F	p	Fark
Okul Kültürü	10	92,47	Gruplar arası	394,198	2	197,099	,512	,600	Yok
	11	92,16	Gruplar içi	155464,559	404	384,813			
	12	90,24	Toplam	155858,757	406				
Okula Yabancılaş ma	10	48,28	Gruplar arası	598,054	2	299,027	2,783	,063	Yok
	11	50,24	Gruplar içi	43405,243	404	107,439			
	12	51,14	Toplam	44003,297	406				

Tablo 6'a göre araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre okul kültürü algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($F_{(2;404)} = ,512, p > 0,05$). Aynı şekilde öğrencilerin okula yabancılaşmaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($F_{(2;404)} = 2,783, p > 0,05$). Fakat ortalamalar incelendiğinde on ikinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin okula yabancılaşma puan ortalamalarının ($\bar{X} = 51,14$) on bir ($\bar{X} = 50,24$) ve onuncu ($\bar{X} = 48,28$) sınıfta öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ve Yabancılaşma Düzeyleri İnternet Kullanım Sürelerine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okul kültürü algıları ve yabancılaşma düzeylerinin internet kullanım sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Öğrencilerin Okul Kültürü Algısı ve Okula Yabancılaşmalarının İnternet Kullanım Sürelerine Göre Anova Testi Sonuçları

	Süre (saat)	$\bar{X}$		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalama sı	F	p	Fark
Okul Kültürü	Hiç	91,83	Gruplar arası	7534,970	4	1883,743	5,105	,001	5-6 Saat ile
	1-2	95,25	Gruplar içi	148323,786	402	368,965			
	3-4	89,98	Toplam	155858,757	406				1-2 Saat
	5-6	81,55							
	7+	84,90							
Okula Yabancılaş ma	Hiç	48,45	Gruplar arası	2534,857	4	633,714	6,143	,000	5-6 Saat ile
	1-2	47,90	Gruplar içi	41468,441	402	103,155			1-2 Saat
	3-4	52,01	Toplam	44003,297	406				
	5-6	55,14							
	7+	53,19							

Tablo 7'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin internet kullanım sürelerine göre okul kültürü algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($F_{(4;402)} = 5,105, p < 0,05$). Bu farklılık günde 5-6 saat

internet kullanan öğrenciler ($\bar{X} = 81,55$) ile 1-2 saat internet kullanan öğrenciler ($\bar{X} = 95,25$) arasındadır. Bu bulgu bir günde daha az internet kullanan öğrencilerin okul kültürü algıları daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Aynı şekilde öğrencilerin okula yabancılaşmaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($F_{(4; 402)} = 6,143$, $p < 0,05$). Bu farklılık günde 5-6 saat internet kullanan öğrenciler ($\bar{X} = 55,14$) ile 1-2 saat internet kullanan öğrenciler ($\bar{X} = 47,90$) arasındadır. Bu bulgu bir günde daha az internet kullanan öğrencilerin okula yabancılaşmalarının daha az olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ve Yabancılaşma Düzeyleri Aile Gelirine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerinin okul kültürü algıları ve yabancılaşma düzeylerinin aile gelirine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8.

Öğrencilerin Okul Kültürü Algısı ve Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Aile Gelirlerine Göre Anova Testi Sonuçları

		A:1-750 TL		B: 751-1500TL		C:1501-3000TL		D:3001-4500TL		E:4501-6000TL		F:6000+ TL	
	Gelir	$\bar{X}$		Kareler	Sd	Kareler	F	p	Fark				
				Toplamı		Ortalama				sı			
Okul Kültürü	A	94,23	Gruplar arası	2870,126	5	574,025	1,505	,187	Yok				
	B	93,33	Gruplar içi	152988,630	401	381,518							
	C	92,14	Toplam	155858,757	406								
	D	90,60											
	E	93,16											
	F	84,86											
Okula Yabancılaşma	A	46,90	Gruplar arası	1524,007	5	304,801	2,877	,014	F				
	B	48,54	Gruplar içi	42479,290	401	105,933							
	C	49,18	Toplam	44003,297	406								
	D	52,43											
	E	49,95											
	F	52,93											

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin aile gelirlerine göre okul kültürü algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($F_{(5; 401)} = 1,505$, $p > 0,05$). Fakat öğrencilerin okula yabancılaşmaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($F_{(5; 401)} = 2,877$, $p < 0,05$). Bu farklılık aile geliri 6000 TL ve üzeri olan öğrenciler ($\bar{X} = 52,93$) ile aile geliri 1-750 TL ($\bar{X} = 46,90$) ve aile geliri 751-1500 TL ($\bar{X} = 48,54$) olan öğrenciler arasındadır. Bu bulgu aile geliri yüksek olan öğrencilerin okula yabancılaşmalarının daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ve Yabancılaşma Düzeyleri Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ve Yabancılaşma Düzeylerinin baba eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9.

Öğrencilerin Okul Kültürü Algısı ve Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları

	A: İlkokul		B: Ortaokul		C: Lise		D: Üniversite		Fark
	Baba Eğitim	$\bar{X}$	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalama	F	p		
Okul Kültürü	A	89,67	Gruplar arası	3527,210	3	1175,737	3,110	,026	C ile D
	B	90,88	Gruplar içi	152331,547	403	377,994			
	C	96,67	Toplam	155858,757	406				
	D	89,64							
Okula Yabancılaşma	A	48,83	Gruplar arası	755,289	3	251,763	2,346	,072	Yok
	B	49,55	Gruplar içi	43248,009	403	107,315			
	C	48,51	Toplam	44003,297	406				
	D	51,72							

Tablo 9'a göre araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumlarına göre okul kültürü algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($F_{(3;403)} = 3,110$, $p < 0,05$). Bu farklılık baba eğitim durumu lise ($\bar{X} = 48,51$) olan öğrenciler ile baba eğitim durumu üniversite ($\bar{X} = 51,72$) arasındadır. Bu bulgu baba eğitim durumu üniversite olan öğrencilerin okul kültürü algılarının baba eğitim durumu lise olan öğrencilere göre daha düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Fakat öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($F_{(3;403)} = 2,346$, $p > 0,05$).

Öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ve Yabancılaşma Düzeyleri Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ve Yabancılaşma Düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10.

Öğrencilerin Okul Kültürü Algısı ve Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları

	A: İlkokul		B: Ortaokul		C: Lise		D: Üniversite		Fark
	Anne Eğitim	$\bar{X}$	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalama	F	p		
Okul Kültürü	A	93,41	Gruplar arası	1716,733	4	429,183	1,119	,347	Yok
	B	90,56	Gruplar içi	154142,024	402	383,438			
	C	93,08	Toplam	155858,757	406				
	D	87,62							
	E	90,39							
Okula Yabancılaşma	A	48,51	Gruplar arası	920,495	4	230,124	2,147	,074	Yok
	B	49,38	Gruplar içi	43082,803	402	107,171			
	C	50,05	Toplam	44003,297	406				
	D	52,24							
	E	53,47							

Tablo 9'a göre araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumlarına göre okul kültürü algıları ($F_{(4; 402)} = 1,119$, $p > 0,05$) ve okula yabancılaşma düzeyleri ($F_{(4; 402)} = 2,147$, $p > 0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ile Yabancılaşma Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerinin Okul Kültürü Algıları ile Yabancılaşma Düzeyleri arasındaki ilişkiye ait bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11.

Öğrencilerin Okul Kültürü Algısı ve Okula Yabancılaşma Düzeyleri Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	n	r	p
Okul Kültürü Algısı	407	-0,501	,000
Okula Yabancılaşma			

Öğrencilerin Okul kültürü algısı toplam puanları ile Okula yabancılaşma toplam puanları arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($r = -0,501$, $p < ,01$). Buna göre öğrencilerin okul kültürü algısı yükseldikçe okula yabancılaşma düzeyleri azalmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri ile okul kültürü algısı alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan pearson çarpım moment korelasyon analizi sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12.

Öğrencilerin Okula Yabancılaşma Düzeyleri ile Okul Kültürü Algıları Alt Boyutları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	n	r	p
Öğretmeni Algılama	407	-0,442*	,000
Okula Yabancılaşma			
Okul Değerleri	407	-0,370*	,000
Okula Yabancılaşma			
Okulu Algılama	407	-0,405*	,000
Okula Yabancılaşma			
Okul Çevre İlişkisi	407	-0,207*	,000
Okula Yabancılaşma			
Okul Kültürel Normları	407	-0,172*	,001
Okula Yabancılaşma			
Okula Aidiyet Duygusu	407	-0,379*	,000
Okula Yabancılaşma			

* Korelasyon 0.01 düzeyinde önemlidir.

Öğrencilerin öğretmeni algılama, okulu algılama toplam puanları ile okula yabancılaşma toplam puanları arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki, okul değerleri, okul çevre ilişkisi ve okula aidiyet duygusu toplam puanları ile okula yabancılaşma toplam puanları arasında düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki ve okul kültürel normları ile okula yabancılaşma toplam puanları arasında çok düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Buna göre öğrencilerin okul kültürü algısı yükseldikçe okula yabancılaşma düzeyleri azalmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrenciler devam ettikleri okulların kültürlerini farklı şekilde algılamaktadır. %72,5'i öğrenim gördükleri okulların kültürlerini düşük düzey, %13,0'ü orta düzey ve %14,5'i ise yüksek düzey okul kültürü olarak algılamaktadır. Okuldaki insanların etkileşimlerine göre okul kültürü oluşmaktadır. Yüksek düzey okul kültürü ya da düşük düzey okul kültürü. Yüksek düzey okul kültürlerinde ortak amaca ulaşmak için insanlar arasında birbirleriyle örtüşen etkileşimler vardır. Yüksek düzey okul kültürünün oluşturulmasında okul yöneticilerine, öğretmenlere ve diğer okul çalışanlarına önemli görevler düşmektedir. Öğrencilerin öğrenmenin merkezi olduğu unutulmamalı ve öğrencilere değerli oldukları hissettirilmelidir.

Öğrencilerin okula yabancılaşma puanları incelendiğinde; en yüksek puanı sosyal uzaklık ($\bar{X}=73,51$) alt boyutunda en düşük puanı ise kuralsızlık ($\bar{X}=51,64$) alt boyutunda aldıkları görülmektedir.

Sosyal uzaklık yaşayan öğrenciler tek başlarındadır, kendilerini buldukları ortama ait hissetmezler ve bu yüzden okul tarafından yapılan faaliyetlere katılmazlar. Mau (1992)'a göre okulda sosyal uzaklık yaşayan öğrenciler okulu sevmezler ve evde kalmayı yada arkadaşlarıyla birlikte olmayı tercih ederler. Okulda alamadıkları doyum okul dışı gruplarda aramaya başlarlar. Çalışmamızda elde ettiğimiz sonuca göre; öğrencilerin okullarına aidiyet duyguları yüksek değil ve okullarını da olumlu bir şekilde algılamamaktadırlar. Öğrencilerin okula aidiyet duygularının geliştirilmesi ve olumlu bir okul imajının oluşturulması kendilerini okulun bir parçası olarak hissetmelerini sağlayacaktır.

Öğrencilerin okul kültürünü algılama düzeyleri öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir. Kız ve erkek öğrenciler algıladıkları okul kültürü düzeyleri aynıdır. Öğrencilerin okula yabancılaşmaları, öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak farklılık göstermemektedir. Fakat okula yabancılaşma ile ilgili ortalamalar incelendiğinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre okula yabancılaşmalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre okula yabancılaşma düzeylerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar (Williamson ve Cullingford, 1998; Sanberk, 2003; Çelik, 2005; Coşkun ve Altay, 2009; Yanık ve Çamlıyer, 2015) olduğu gibi erkek öğrencilerin okula yabancılaşmalarının daha yüksek olduğu (Brown, Higgins, Pierce, Hong, ve Thoma, 2003b; Hascher ve Hagenauer, 2010; Şimşek ve Katıtaş, 2014; Hadjar, Backes ve Gysin, 2015; Şimşek ve Akdemir, 2015; Morinaj ve Hascher, 2018) sonucuna ulaşan çalışmalarda mevcuttur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre okul kültürü algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır Aynı şekilde öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Fakat ortalamalar incelendiğinde on ikinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin okula yabancılaşma puan ortalamalarının ($\bar{X} = 51,14$) on bir ($\bar{X} = 50,24$) ve onuncu ($\bar{X} = 48,28$) sınıfta öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Gedik ve Cömert (2018) yaptıkları çalışmada elde ettikleri sonuçlar elde ettiğimiz sonucu destekler niteliktedir. Çalışmada elde edilen sonuca göre 12. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin yabancılaşma düzeyleri diğer sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksektir. Bunun sebebi ülkemizdeki üniversiteye giriş sınavı olabilir. 12. sınıfta eğitim gören öğrenciler üniversite giriş sınavına hazırlandıkları için okulda geçirdikleri zamanın verimsiz olduğunu düşünebilmektedir. Okul yönetimleri öğrencilerin okulda zaman geçirmelerini sağlayacak ve sınav stresini azaltıcı etkinlikler yapmaları önemlidir.

Öğrencilerin internet kullanım sürelerine göre okul kültürü algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır Bu farklılık günde 5-6 saat internet kullanan öğrenciler ($\bar{X} = 81,55$) ile 1-2 saat internet kullanan öğrenciler ($\bar{X} = 95,25$) arasındadır. Bir günde daha az internet kullanan öğrencilerin okul kültürü algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılık günde 5-6 saat internet kullanan öğrenciler ($\bar{X} = 55,14$) ile 1-2 saat internet kullanan öğrenciler ($\bar{X} = 47,90$) arasındadır. Bir günde daha az internet kullanan öğrencilerin okula yabancılaşmalarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunların nedeni öğrencilerin okula aidiyet duyguları geliştirememeleri, kendilerini okula ait hissetmemeleri, sosyal uzaklık yaşamaları ve bunun sonucunda okula uzaklaşmaları ve kendilerini ifade etmek ve bir örgüte üye olmak amacıyla internette fazla zaman geçirmeleri olabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin aile gelirlerine göre okul kültürü algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır Fakat öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır Bu farklılık aile geliri 6000 TL ve üzeri olan öğrenciler ($\bar{X} = 52,93$) ile aile geliri 1-750 TL ($\bar{X} = 46,90$) ve aile geliri 751-1500 TL ($\bar{X} = 48,54$) olan öğrenciler arasındadır. Aile geliri yüksek olan öğrencilerin okula yabancılaşmalarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yanık ve Çamlıyer (2015), Coşkun ve Altay (2009), Çelik(2005)'de lise öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarda aile gelirine göre öğrencilerinin yabancılaşma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Baba eğitim durumuna göre, baba eğitim durumu üniversite olan öğrencilerin okul kültürü algılarının baba eğitim durumu lise olan öğrencilere göre daha düşük olduğu, okula yabancılaşmalarının ise aynı düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anne eğitim durumuna göre, öğrencilerin okul kültürü algılarının ve okula yabancılaşmalarının aynı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin okul kültürü algısı toplam puanları ile okula yabancılaşma toplam puanları arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin okul kültürü algısı yükseldikçe okula yabancılaşmaları da azalmaktadır. Araştırmalar birincil çevrenin (okul kültürü, öğrenci öğretmen ilişkisi vb.) öğrencilerin yaşadığı yabancılaşma miktarına etki ettiğini göstermiştir. Örneğin Calabrese and Seldin (1987) artan kontrol algısının liselerde artan yabancılaşmaya katkı sağladığını öne sürmüşlerdir. Daha kontrollü okullarda öğrenciler daha kuralsız hissederler daha az güçlü ve izole hissederler (Brown, Higgins and Paulsen, 2003a). Okullarda bu yabancılaşmayı azaltmak için önlemler alınmalıdır.

Kılıç (2009) göre okul eğitiminin ekonomik ve kültürel yeniden üretimi gerçekleştirememesi ya da bireysel hak ve özgürlükleri artırma işlevini yitirmesi; okul eğitiminin bireyi toplumsal eşitlik ve özgürlükten uzaklaştırması; yönetici, öğretmen, öğrenci ve velinin, eğitimsel etkinlikleri anlamsız bulması; kendisini yetersiz ve güçsüz hissetmesi; kendisini okuldan soyutlaması ve bunların neden ya da sonucu olarak eğitime karşı olumsuz tutumlar beslemesi eğitimde yabancılaşmaya neden olmaktadır.

Okullarda yüksek düzey okul kültürlerinin oluşması öğrencilerin okullarına bağlanmalarını sağlayacak ve öğrenciler okul amaçları ve kendi amaçlarını gerçekleştirmelerine yardımcı olacaktır. Pozitif kültürlerde birey; norm ve değerlerin, tarih ve hikâyelerin, üretici, cesaret verici ve iyimser olan umut ve hayallerin belirgin bir kümesi içinde kendini bulur. Okulun öz misyonuna birey güçlü bir duygu ile bağlanırsa okul ile birey arasında pozitif ilişkiler artar. Zararlı kültürler veya negatif alt kültürler bir okul için, okulun morali, katılımı, işbirliği, güveni ve öğrenci öğrenimi için oldukça tahripkâr olabilir (Peterson ve Deal, 2009).

Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak şu öneriler verilebilir;

Öğrencilerin okula karşı yabancılaşmasında okulun yapısı, işleyişi, kültürü, en önemli etkenleridir. Okul kaynaklı bu etkenlerin öğrencilerin yabancılaşması üzerine etkileri araştırılmalı ve gerekli önlemler okul yönetimleri tarafından alınmalıdır.

Öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri onuncu sınıfta daha az iken kademeli olarak on bir ve on ikinci sınıflarda artmıştır. Okul kültürünün oluşmasında etkili kişiler yöneticilerdir. Çünkü başarılı ve etkili yöneticiler, okul kültürünün oluşturulmasına ve geliştirilmesine önemli katkıları bulunmaktadır. Yöneticilerin olumsuz davranışları ve uygulamaları ise okul kültürünün zararlı yönünü ortaya çıkaracaktır. Okul yöneticileri veli, öğretmen, öğrenci ve çalışanlarla birlikte güçlü okul kültürü oluşturmak için gayret göstermeli ve demokratik bir okul yönetim sergilemelidirler. Özellikle okul kuralları ile ilgili olarak öğrencilerin karar alma süreçlerine katılımlarının sağlanması disiplin problemlerinin en aza indirilmesinde etkili olacaktır.

Öğrenci-öğretmen ilişkisi öğrencilerin okula bağlanmalarında önemli rol oynamaktadır. Sınıfta öğretmenle öğrenci arasındaki ilişkiler, öğrenmenin ve eğitimin temelini teşkil eder. Söz ve eyleme dayalı bu ilişkiler iyi ise, sınıfta olumlu bir öğrenme atmosferi oluşur; ilişkiler kötü ise, sınıfın öğrenme atmosferi giderek bozulur ve eğitim amacına ulaşamaz (Ergün ve Duman, 1998). Gorham ve Christophel (1992), öğretmenlerin, öğrencilerin motivasyonunu artıran olumlu davranışlarının motivasyonu azaltan davranışlarından daha az etkili olduğunu belirlemişlerdir. Öğretmenler öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkaracak öğrenme ortamlarını hazırlamalı, öğrencilere karşı olumlu tutum sergilemeli, onlarla iyi ilişkiler kurmalı, hoş görülü davranmalı ve öğrenmeyi eğlenceli hale getirmelidir.

Öğrencilerde okula aidiyet duygusunun geliştirilmesi öğrencilerin okula yabancılaşmalarını önleyecektir. Okula aidiyet duygusu ve öğretmenin empatik davranışları öğrencilerin akademik, sosyal ve psikolojik gelişimleri açısından büyük önem taşımaktadır (Sarı ve Özgök, 2014). Okula aidiyet duygusu yüksek olan öğrenciler hem sınıf içi hem de sınıf dışı etkinliklere daha sık katılmakta, daha yüksek özgüvene sahip olmakta, okula daha fazla devam etmekte, öğretmenleri ve akranlarıyla daha iyi ilişkiler kurmaktadır (Cemalcılar, 2010). Öğretmenler ve okul yöneticileri öğrencilere değerli olduklarını hissettirmeli, fiziki ortamlar öğrencilerin ihtiyaçlarına göre hazırlanmalı ve öğrencilerin boş zamanlarını kaliteli bir şekilde geçirecekleri imkânlar sunulmalıdır. Ayrıca sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin düzenlenmesi öğrencilerin okula bağlanmalarını sağlayacaktır.

Öğrencilerin okula karşı tutumları öğrencilerin başarılarını olumlu yada olumsuz yönden etkilerken aynı zamanda okula yabancılaşmalarını artırmakta yada azaltmaktadır. Okula karşı olumlu tutumlar içerisinde olan öğrencilerin okula aidiyet duyguları gelişecek ve okula bağlanmaları daha kolay olacaktır. Okul bağlılığı öğrencilerin okuldan ayrılma sıklığını azaltmaktadır (Kalaycı ve Özdemir, 2013). Güvenli bir okul ortamının hazırlanması, eğitim öğretim faaliyetlerinde güncel teknolojilerin kullanılması, öğrencilerin akademik

başarılarının artırılması için çalışmaların yapılması öğrencilerin okula karşı olan tutumlarının olumlu yönde gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırmacılara öneriler;

Bu araştırmada elde edilen bulgular, Malatya ili Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerindeki liselerde öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır. Farklı illerde farklı eğitim kurumlarında daha geniş örneklemeler üzerinde, farklı değişkenlerle araştırmalar yapılarak okul kültürü ve okula yabancılaşma ile ilgili bulgular elde edilebilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Barth, R. S. (2002). The Culture Builder. *Educational Leadership*, 59 (8),6-11.
- Brown, M.R., Higgins, K. and Paulsen, K(2003a). Adolescent alienation: What is it and what can educators do about it? *Intervention in School and Clinic*, 39(1),3-9
- Brown, M. R., Higgins, K., Pierce, T., Hong, E., ve Thoma, C. (2003b). Secondary students' perceptions of school life with regard to alienation: The effects of disability, gender and race. *Learning Disability Quarterly*, 26(4), 227-238
- Cemalçılar, Z. (2010). Schools as Socialisation Contexts: Understanding the Impact of School Climate Factors on Students' Sense of School Belonging. *Applied Psychology: An International Review*, 59(2), 243–272. doi: 10.1111/j.1464-0597.2009.00389.x
- Coşkun, Y. ve Altay C.A. (2009) Lise Öğrencilerinde Yabancılaşma ve Benlik Algısı İlişkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29, 41-56.
- Çelik, F. (2005). *Orta öğretim öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana
- Daft, R.L. (2006). *New Era of Management*. Student Edition. Ohio: Thomson Corporation
- Ergün, M. ve Duman, T. "Kritik Durumlarda Öğretmen Davranışları", *Millî Eğitim Dergisi*, 137, 45-58.
- Fitzhenry, K. M (2010) . *Perceptions Of School Culture: Influences on High School Teachers' Choice of Pedagogy*. Unpublished Doctoral Dissertation. Widener University, Pennsylvania.
- Flint, N. (2000). *Culture Club: An Investigation of Organisational Culture*. Paper Presented at the Annual Meeting of the Australian Association for Research in Education, Sydney
- Hallett, T. (2003) Symbolic Power and Organizational Culture. *Sociological Theory*, 21(2), 128-149
- Holmes, M. T. (2009). *Creating a Positive School Culture in Newly Opened Schools*. Unpublished Doctoral Dissertation, North Carolina State University, North Carolina
- Hoy, W. K. (1990). Organizational Climate and Culture: A Conceptual Analysis of the School Workplace, *Journal of Educational and Psychological Consultation*,1(2), 149-168.
- George, D.,ve Mallery, P. (2016) *IBM SPSS Statistics 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference.(14. ed.)* New York: Routledge.
- Gedik, A. ve Cömert, M. (2018). Ortaöğretim Öğrencilerinde Okula Yabancılaşma Düzeyleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 475-497.
- Gorham, J. ve Christophel, D. M. (1992). Students' perceptions of teacher behaviors as motivating and demotivating factors in college classes. *Communication Quarterly*, 40(3), 239-252. doi: 10.1080/01463379209369839
- Göldağ, B. (2015). *Orta Öğretim Kurumlarında Okul Kültürü Yoluyla Değerler Eğitimi (Malatya ili örneği)*. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Hadjar, A., Backes S., & Gysin., S. (2015). School Alienation, Patriarchal Gender-Role Orientations and the Lower Educational Success of Boys. A Mixed-method Study. *Masculinities and Social Change*, 4(1), 85- 116. doi:10.17583/msc.2015.1319
- Hascher, T. ve Hagenauer, G. (2010). Alienation from school. *International Journal of Educational Research*, 49, 220–232
- Kalaycı, H. ve Özdemir, M.(2013). Lise Öğrencilerinin Okul Yaşamının Niteliğine İlişkin Algılarının Okul Bağlılıkları Üzerine Etkisi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2): 293-315.
- Karakaya, F. (2010). *Çağdaş insan ve yabancılaşma üzerine bir dizi resim önerisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya

- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Basımevi.
- Kılıç, H. (2009). *Sosyo-ekonomik değişkenler açısından eğitimde yabancılaşma olgusu ve öğretmen*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- MaCkey, J.A.(1970). The Dimensions of Adolescent Alienation. *The High School Journal*, 54(2). 84-95. <http://www.jstor.org/stable/40365874>
- Mackey, J. ve A, Ahlgren(1977). Dimensions of Adolescent Alienation. *Applied Psychological Measurement*, 1(2), 219-232.
- Matsumoto, D. (1996). *Culture and Psychology*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole
- Mau, R. Y. (1992). The validity and devolution of a concept: student alienation. *Adolescence*, 27(107), 731-741.
- Morinaj, J., Scharf, J., Grecu, A., Hadjar, A., Hascher, T. ve Marcin, K. (2017). School Alienation: A Construct Validation Study. *Frontline Learning Research*, 5(2), 36-59
- Morinaj, J ve Hascher, T. (2018). School alienation and student well-being: a cross-lagged longitudinal analysis. *European Journal of Psychology of Education*. 1-12, doi.org/10.1007/s10212-018-0381-1
- Maslowski, R. (2001). *School Culture and School Performance*. Ph. D. thesis University of Twente. Netherlands: Twente University Press
- Oerlemans, K. ve Jenkins, H.(1998). There are aliens in our school. *Educational Research*, 8(2), 1998, 117-129.
- Peterson, K. D. and Deal, T. E.(2009). *The Shaping School Culture Fieldbook*. Second Edition. San Fransisco California USA: Jossey-Bass Inc. Publishers.
- Sanberk, İ.(2003). Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği (Bir Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sarı, M. ve Özgök, A. (2014). Ortaokul Öğrencilerinde Okula Aidiyet Duygusu ve Empatik Sınıf Atmosferi Algısı. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(2),479-492
- Schein, E. H. (1996). Culture: The Missing Concept in Organization Studies. *Administrative Science Quarterly*, 41(2), 40th Anniversary Issue, 229-240.
- Schulz, L. L. and Rubel, D. J. (2011). A phenomenology of alienation in high school: The experiences of five male non-completers. *Professional School Counseling*, 14(5), 286-298.
- Seeman, M. (1959). On the Meaning of Alienation. *American Sociological Review*, 24(6), 783-790
- Spencer-Oatey, H. (2012) What is culture? A compilation of quotations. GlobalPAD Core Concepts. internet erişim tarihi 10.09.2019 https://warwick.ac.uk/fac/soc/al/globalpad/openhouse/interculturalskills/global_pad_-_what_is_culture.pdf
- Stolp, S. (1994). Leadership for School Culture. *ERIC-Clearinghouse on Educational Management*. İnternet erişim tarihi 18.12.2010 <http://eric.uoregon.edu/publications/digests/digest091.html>.
- Şimşek, H. ve Katıtaş, S. (2014). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Okula Yabancılaşmanın Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 15(1), 81-99
- Şimşek, H. ve Akdemir, Ö.A. (2015). Üniversite Öğrencilerinde Okula Yabancılaşma. *Current Research in Education*. 1(1), 1-12.
- Şişman, M.(2007). *Örgütler ve Kültürler*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Tillar, H. (2004). *School Culture And Student Achievement In Elementary Schools In South Carolina*, Parkway: ProQuest LLC.
- Watt, I. (2000). *Essays on Conrad*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Williamson, I. ve Cullingford, C. (1998). Adolescent Alienation: its correlates and consequences, *Educational Studies*, 24(3), 333-343, doi:10.1080/0305569980240306.
- Yanık, M. ve Çamlıyer, H. (2015). Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları İle Okula Yabancılaşma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi,. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 1, 9-19.

İletişim/Correspondence

Dr. Öğr. Üyesi Battal GÖLDAĞ
battal.goldag@inonu.edu.tr